

Контроверзе такозваних сукоба ниског интензитета

УДК 355.01.001

Мр Душан Вишњић, пуковник

Својевремено је у Америци дошло до доктринарне новине назване „сукоб ниског интензитета“. Тај доктринарни новум, иако је изазвао бурне полемике у тамошњој, пре свега војној јавности, на нашем доктринарном тлу, ко зна зашто и како, скоро безрезервно и, рекло би се, с одушевљењем је прихваћен. Аутор у чланку настоји да докаже непостојање ваљаних разлога за прихватање те дубиозне доктринарне туђице, тврдећи да имамо мноштво домаћих одредница с којима би требало рашчистити, па нам никакав додатни баласт није потребан. Амерички доктринари су, по мишљењу аутора, ради поузданијег господарења, у трагању за новим „методама“ дошли и до „сукоба“ као метода, што већ на први поглед не делује логично. Стиче се утисак да је тај субдоктринарни документ прихваћен не силом аргумента, него аргументом силе. Уместо нашег доктринарног прихватања „сукоба ниског интензитета“, аутор се залаже за расправу о потреби за коперниканским заокретом у мишљењу тих привидно контрарних појмова „рат“ и „мир“ и новог виђења стања света као стања и рата и мира, и ни рата ни мира. У вези с тим, аутор сматра да је неопходна сасвим нова класификација ратова, јер су критеријуми досадашњих класификација поодавно превазиђени. За неке ауторе и „сукоб ниског интензитета“ је рат, па на питање да ли је рат или нешто друго, „нешто између“, не може се поуздано одговорити на основу уског доктринарног начина мишљења. Зато је проблем „сукоба ниског интензитета“ у овом чланку размотрен из више угла гледања.

Синтагма *сукоби ниског интензитета* (СНИ) доктринарна је туђица која нам је, пре десетак година, стигла с друге стране Атлантика. Као и њена жива „претходница“, кромпирова златица, пала је на плодно тло, односно била је „из места“ скоро безрезервно прихваћена. Временом, спонтано, стекла је право грађанства у нашој колоквијално-доктринарној лексици, да би сада већ сасвим озбиљно запретила добијањем статуса доктринарног термина државе. Земљорадници, ти вечити ствараоци живог, имају големих невоља с поменутом тромом бубом, а сви они који учествују у креирању и реализацији доктрине државе, посебно војне, могли би се наћи у сличном, нимало завидном положају ако

се наведена синтагма коначно у нас одомаћи.¹ Поред бројних слабих такача сопствене доктрине заиста су нам сувишне туђе.

„Сукоб ниског интензитета“ није непожељан као термин за означавање једног нашег доктринарног појма због тога што је страног порекла, него због чињенице да је без јединственог значења и смисаоне завршености. Ни крајње минуциозном студијом релевантних извора није могуће сасвим поуздано закључити шта је објект, а шта предмет „сукоба ниског интензитета“, да ли су то можда некакви друштвени процеси по себи или „за њих“ (творце америчке, у том случају, вероватно, војне доктрине, мада и то питање остаје отворено); да ли је реч о доктрини оружаних снага, доктрини копнене војске или, чак (што би, бар формално, могло бити и најближе истини), о субдоктрини копнене војске; могу ли се друштвени сукоби класификовати према критеријуму „интензитета“ кад се зна да је „интензитет“ технички појам који се односи на трошење енергије при раду, у јединици времена,² итд. Чини се да су та и слична питања била, и остала, сасвим ирелевантна за оне који су имали одлучујућу реч у прихватању те доктринарне новине, јер их је већина (вероватно) припадала реду *Intellectus ectypusa* (интелект упућен искључиво на искуство), којем филозофско-теоријске основе неке делатности нису битне. Претпостављамо да би чињеница логички „необавезне“ (или радикално различне од наше) умности и разумности могла бити пресудна за доктринарно „устоличење“ израза као што је „сукоб ниског интензитета“.

Одређена мисаона лутања савремених (и будућих) сачинитеља ових или оних доктрина сасвим су очекивана. Крупни су недостаци, заправо превелике су „белине“ (празнине) на страни како полемолошке, тако и иринолошке теорије као филозофских дисциплина о сукобу (у оквиру њега) и рату и миру. Посебно брине чињеница да се ни у нас не увиђају битне промене у природи, скоро свих, односа држава (нација), посебно њихово скретање ка злоћудности, односно нова дијаболична функционализација раније морално несумњивих процеса, која баца ново светло на стару тему „рат и мир“. И даље смо склони недопустивим мисаоним редукацијама стварности остајања на позицијама оштрог разликовања рата и мира, посебно идентификовања рата с оружаном борбом. Стиче се утисак да нас страхоте невојних агресија којима смо били изложени и чије последице још увек итекако трпимо, јер нисмо били спремни да им се супротставимо, нису, на довољно уверљив начин, опоменуле да нешто мењамо, пре свега у методолошком приступу решавања теоријских и практичних проблема рата и мира. Без хераклитовски схва-

¹ Није реч само о „сукобу ниског интензитета“ и бројним осталим новокомпонованим доктринарним, свима добро познатим творевинама страног порекла, као што су: дистанциона дејства, оперативно-маневарске групе, ваздушно-копнена битка, ФОФА и сличним опасностима. Премда се у доктринарним и теоријским текстовима скоро искључиво пише о „сукобу“ ниског интензитета, намерно пишемо о „сукобима“, јер тако на самом почетку коригујемо једну озбиљну логичку грешку.

² Куколича, *Организационо-пословни лексикон*, „Рад“, Београд, 1986. године.

неног Аристотеловог „стања“ човечанства, које је он одредио као рђав или добар положај стварности, вероватно се тешко може наћи решење бројних контроверзи „сукоба ниског интензитета“. Наиме, ако је за свет (његово стање), пре отприлике 2.500 година, важило да је он сама од себе настала вечна ватра која се с мером гаси и пали (сада је пали и гаси једини господар света – САД) и да је он ток који у себи садржи вечни сукоб, како је говорио Хераклит, онда сада сваки напор да се та истина докаже постаје сувишан, јер то важи аксиоматски.³ Но, амерички доктринари су веома далеко од таквог схватања света, јер су они свет за себе, окренути себи. Где се ми налазимо у том смислу тешко је утврдити, но да нешто није сасвим у реду говори и чињеница да се некритички посеже за туђицама које изазивају сумњу већ на први поглед. Кључ решења спорних питања „сукоба ниског интензитета“, по свој прилици, ваља потражити у дијалектички схваћеном и миру и рату као јединству и сукобу супротности. У случају „сукоба ниског интензитета“ херменеутички метод (покушај разумевања) „не ради“, прецизније, није довољно успешан, и то не због неадекватности материје (јер јој *de facto* припада), већ због артикулације доктринарног текста о „сукобу ниског интензитета“; недостатка на његовој страни. Оно што је написано о „сукобу ниског интензитета“ вероватно би збунило и Хермеса, тог (према грчкој митологији) чувеног тумача божије речи, посредника између Зевса и људи. Зато је залудно звати га у помоћ. Значајнији разлог неинсистирања на исцрпном тумачењу значења „сукоба ниског интензитета“ налази се у чињеници да је сувишан један такав херменеутички поступак. Уместо тога, одлучили смо се за функционални приступ, тј. да укажемо на моменте тог америчког доктринарног сегмента који могу имати овај или онај, теоријски и практични, значај за нашу безбедност.

Значајни доктринарни и амерички теоријски искази о сукобима ниског интензитета

Амерички аутори нису сагласни у погледу времена почетка практичне примене доктрине „сукоба ниског интензитета“. Неки сматрају да је до њене примене дошло у време тзв. освајања Америке, односно геноцида над аутохтоним становништвом – „индијанским племенима“. Други као почетак узимају Труманово слање америчких саветника (и снага) у Грчку, у време грађанског рата (1944–1949. године).

Зачеци доктринарне теорије формирани су на искуствима тзв. противустаничких дејстава Британаца и Француза, а озбиљан повод за размишљање о темељном доктринарном обликовању те материје јавио

³ Сматрамо да су се стекли, бар почетни, елементарни услови за напуштање стереотипа контрарних појава „рат“ и „мир“. Пажњу заслужује нови појам „иринополемос“ (*mirrat*) и „иринополемологија“ – мишљење о новом стању човечанства, тј. стању и мира и рата, односно ни мира, ни рата.

се након њиховог горког искуства у Вијетнаму, где је дошло до супротстављања партизанске стратегије и тактике и конвенционалне стратегије и тактике, с познатим исходом. На основу тих искустава развијан је субдоктринарни сегмент „сукоба ниског интензитета“, али не одмах, јер је требало прикрити неспособност професионалних војника и регуларне војске у сукобу с партизанима, а то се најефикасније чинило одлагањем расправа о тој теми и минимизирањем улоге партизанског начина дејства.⁴ Ипак, није у њих тај проблем дуго заташкан, јер су убрзо, у командно-штабној школи, формирали катедру за изучавање „сукоба ниског интензитета“, повећали обим наставе и развили наставни модел.

У настојањима да дођу до услова настанка „сукоба ниског интензитета“, аутори тог доктринарног текста испољили су интуитивну склоност да те сукобе виде филозофски, као „ствар по себи“, дакле независно од њихове воље. У вези с тим, наглашавали су да је с приближавањем Вашингтона и Москве јењавао, а затим и скоро сасвим ишчезао такозвани хладни рат,⁵ нестало је тензије међу традиционалним, главним ривалима, те да они усмеравају енергију ка „сивим зонама“, тј. државама „трећег света“. Вишеструка неразвијеност земаља „трећег света“ дестабилизује их. Такву ситуацију користе различне друштвене снаге за остварење својих политичких циљева. Ради спречавања тих друштвених снага у њиховим „злим намерама“ према неразвијенима и сиромашнима јавља се амерички Месија с топовима, тенковима и авионима.

Зашто, кад и како се САД уплићу у такво (крајње сажето оцењено) стање наведених земаља? 1) Ангажују се кад су им угрожени национални интереси, њихова безбедност или безбедност њихових савезника и пријатеља из „страха“ од изолације било САД од савезника и пријатеља, било и једних и других од земаља „трећег света“. (С обзиром на стил и методе владања светом његовог јединог актуелног господара, готово све земље света, сем Кине, зачас се могу наћи према САД као Андрићева Аска према вуку, али вуку који, за разлику од Андрићевог, пати од диспозиционе клаустрофобичности).⁶ Тачније, „укључују“ се у „сукоб ниског интензитета“ онда кад су угрожене поморске и копнене комуникације, базе, и кад је отежано коришћење лука, кад су угрожене пријатељске и савезничке

⁴ Није ли давно дошло време да се озбиљно размишља о напуштању принципа универзалности садашњих војноорганизационих система (тзв. организацијско-формацијских решења војски) и о целисходнијем структурирању оружаних снага? Какав смисао у нас имају „видови“ Војске Југославије као, најблаже речено, нефункционалне целине?

⁵ „Хладни“, „специјални“ и слични „ратови“ више говоре о немоћи полемолошке мисли него било какве студије или реферати, јер посредно указују на недопустиву инконзеквентност таквих „сврставања“.

⁶ Својевремено је Мишел Клер оштро критиковао америчку националну стратегију априорне подршке колонијалним режимима у њиховом сукобу с антиколонијалним покретима, назвавши то „тврдом идеологијом силе“ која поставља питање поверења у америчку спољну политику бар за једну генерацију – ако не и више. Клера је посебно бринула чињеница што та „идеологија“ има подршку америчког јавног мњења. Зато што се у последњих неколико деценија ништа није променило, налазимо да је оправдано користити познату Андрићеву метафору о односу моћних и немоћних.

државе, кад треба подржати покрете који делују као опозиција антиамеричком режиму у некој држави те када је, како би то Бофр рекао, потребно спречити слободу маневра главним противницима, тј. осујетити покушај ширења зоне утицаја Кине и Русије. 2) Области сукобљавања у којима се САД ангажују јесу: економска (јер се САД „залажу“ за „слободну“ трговину и приватну иницијативу, а тзв. тоталитарни режим за планску привреду; информациона (поред масе и енергије, информација је трећа величина, трећа димензија човековог система); војна, која је, како пишу – посредна, док се непосредно војно ангажује само кад су им угрожени витални интереси (као, на пример, у БиХ); дрога и тероризам. 3) Америчко војно ангажовање долази у обзир у четири случаја: у противустаничким дејствима (називају то и „унутрашњом одбраном“), терористичким противдејствима, очувању мира и у случају потребе дејства у ванредним ситуацијама.

С обзиром на наша традиционална стратешка опредељења и актуелну позицију, сматрамо да из свега наведеног ваља посебну пажњу обратити на њихова искуства и доктринарна решења о противустаничким дејствима. У вези с тим, могу се постављати следећа питања: знамо ли ко би могао дићи устанак у СРЈ? да ли смо уверени у ваљаност фундаменталне идеје наших противустаничких дејстава? како бисмо дејствовали против оних који би устаницима пружали помоћ (ко би то био)? ко би нам притекао у помоћ и како и шта је досад урађено у том смислу? да ли нам је јасан могући модел или сценарио устанка? каква нам је противустаничка стратегија; да ли би је требало преиспитати? да ли су противустаничке снаге адекватно организоване и какве су, евентуалне, промене у њиховом саставу потребне? да ли смо досад предузели праве кораке ради неутрализације устанка с обзиром на то да је превентивно деловање успешније и ефикасније од убиства и неколико хиљада устаника?

Најновија америчка доктринарна опредељења веома личе на ту субдоктрину „сукоба ниског интензитета“, а дата су под насловом *Операције друкчије од рата*.⁷ Реч је о следећим „операцијама“ (наводици су ауторови): неборбене операције евакуисања, контрола наоружавања, помоћ домаћим (америчким) властима у случају немира, помоћ становништву у отклањању природних катастрофа, помоћ другим државама у изградњи безбедносног система (на пример, Муслиманско-хрватској Федерацији), национална помоћ (неки тип превентиве), подршка операцијама против кријумчара дроге, борба против тероризма, операције очувања мира, наметање мира, демонстрација силе, подршка (неким) побуњеницима и борба против (неких других) побуњеничких покрета, и, на крају, напади и јуриши (не за освајање простора, већ „излети“ мањих снага ради акција мањег обима).

⁷ У недавном разговору са делегацијом америчке Школе националне одбране нисмо добили одговор на питање да ли је напуштена субдоктрина „сукоб ниског интензитета“.

Међу критичким освртима којима се не могу упутити озбиљнији приговори, односно који имају општији методолошко-теоријски и критички значај јесте и чланак. Сама Саркесиана *Америчка политика и сукоб ниског интензитета*.⁸ У њему аутор поставља питање од суштинског значаја за разумевање „сукоба ниског интензитета“: шта је, у ствари, сукоб уопште? наглашавајући да је најтеже променити схватање и начин мишљења људи одређене професије. Да би се то постигло неопходно је уложити велике напоре, тј. додатно се образовати и тако обезбедити ширину погледа. Једностраност, како филозофска, тако и научна, има за последицу методолошке грешке у решавању научних и доктринарних проблема.

Edward Filiberti, у чланку *Дефинисање спектра сукоба на јединственој националној стратегији*⁹ наглашава следеће критичке опсервације: 1) погрешно је тражити доктринарна решења пре научног објашњења појаве (томе није потребан никакав коментар! Премда је реч о наопакој пракси већине аутора војних доктрина, ништавни су изгледи да се у том погледу нешто радикално промени); 2) војнодоктринарна решења се траже пре доктринарних решења државе (према неким поступцима смо веома слични Американцима, јер тако и ми чинимо), и 3) до оптималних доктринарних решења не може се доћи без поуздане полемолошке теорије (општег социолошког учења о рату; код неких западних теоретичара полемологија је учење и о рату и о миру).

Један од најоштријих и најсвестранијих критичара био је *Mitchell M. Zais*, који је своје неслагање с доктринарним одредбама „сукоба ниског интензитета“ саопштио у чланку *Сукоб ниског интензитета: усклађивање задатака и снага*.¹⁰ Он посебно критикује дефиницију „сукоб ниског интензитета“, према којој је сукоб ниског интензитета војнополитичка борба ограничених размера, дуготрајна и разноврсна, регионална, с бројним ограничењима у погледу оружја, степена напрезања и тактике. Заис дефиницији упућује следеће замерке: 1) дефиниција је широка и сваштарска; 2) у дефиницији се не прави разлика између надметања и сукоба; 3) нејасно је разграничење између ниског и средњег сукоба, и 4) дефиниција се не ослања на постојање појаве посебних карактеристика, него на непостојање (боље је рећи: „некористиће“) крупних снага КоВ, најсавременијих авиона, необјављивање рата, и слично. М. Заис закључује да јединствена доктрина „сукоба ниског интензитета“ није могућа, јер се не односи на јединствен ентитет (ето

⁸ Из књиге: Sam S. Sarkesian William L. Scully, *US Policy and Low – Intensity Conflict* (Изводи су дати у збирци чланака преведених са енглеског у ШНО, 1990. године, под називом *Доктрина сукоба ниског интензитета САД*. На ту збирку се аутор ослањао приликом рада на тексту).

⁹ Наслов оригинала: *Defining the Spectrum of Conflict – Toward a Unified National Strategy*, „Military Review“, април 1988, стр. 34–43.

¹⁰ Наслов оригинала: *LIC. Matching Missions and Forces*, „Military Review“, август 1986, стр. 89–99.

одговора на питање зашто у наслову говоримо о „сукобима“, а не о „сукобу“).

На крају, и нека критичка запажања чланова радне групе „*Loyola Workshop*“ забележио је Сам Саркесиан: 1) за војника на бојишту нема ниског интензитета; 2) за две сукобљене стране њихов сукоб може бити сасвим различит: за страну „А“ може бити „ниског“, односно симболичног интензитета, док за супротну, страну „Б“, може имати стратешки значај, и 3) проблем снага (разуме се, америчких) остао је отворен до садашњих дана. (Ако се узму у обзир снаге ангажоване у Босни и Херцеговини, то питање је апсолвирано, јер је тамо ангажована оклопна дивизија, а ваздухопловна подршка је таква као да се НАТО спрема за инвазију неког континента. Истина, може се поставити питање није ли то у Босни и Херцеговини нешто „између“ „сукоба ниског интензитета“ и инвазије тог простора „на одређено време“, но до одговора на таква питања тешко је доћи.

Quod erat demonstrandum?

„Сукоб ниског интензитета“ је, у основи, тродимензионалан проблем: 1) филозофски, 2) научни и 3) доктринарни проблем.

1) У једном неауторизованом тексту о „сукобу ниског интензитета“ налази се формулација о „корисној дефиницији“, а Петер А. Бонд пише о „сукобу ниског интензитета“ као „корисном средству“. ¹¹ Одговор на питање откуда реч „корисно“ у штиву те природе требало би потражити у укупним цивилизацијским обележјима и цивилизацијским токовима савременог америчког друштва, што би нас исувише далеко одвело, па треба само поменути чињеницу да америчком мишљу влада прагматизам. ¹² Наиме, за прагматисте су практично деловање и практична корист одлучујући критеријум за просуђивање смисаоности и истинитости теорија. У свакодневном животу, то је схватање да практична корист треба да буде врховни регулатор људског мишљења и деловања.

Други аспект „сукоба ниског интензитета“, као филозофског проблема, односи се на „сукоб уопште“. „Сукоб“ је централни појам полемологије и иринологије (учења о миру), краће: иринополемологије (учења о миру и рату). „Сукоб“ је општији појам од рата, јер су само неки облици сукоба ратови. На пример, ми, барем засад, веома мало користимо термин и појам „сукобиште“, при чему би „светско сукобиште“ чинило категорију о којој се, за дивно чудо, досад уопште није говорило и писало, иако спада у најочигледније реалности човековог живота, и то не од јуче. То сукобиште обухватало би сва посебна сукобишта и ратишта. Полемологија је, практично, постала филозофска дисциплина (без званичног статуса), ¹³ јер је сукобиште онтолошка категорија. Ако филозофија и друштвене науке у једном будућем све-

¹¹ Видети чланак: *In search of LIC*, „Military Review“, август 1986, стр. 79–88.

¹² Видети: Б. Филиповић, Филозофски рјечник, „Матица хрватска“, Загреб, 1984.

¹³ *Европски дискурс рата*, приредио Обрад Савић, Београдски круг, 1996.

странијем и убрзанијем бављењу „сукобом“ открију могућност класификовања сукоба по критеријуму интензитета, тад ће и „сукоб ниског интензитета“, вероватно, наћи своје место. Засад неће, јер говори о сукобу таквог својства а мислити на властите активности не значи ништа друго до чинити озбиљну логичку грешку. И не само то: лицемерно је говорити о таквом сукобу и припремати за ангажовање у њему непојмљиво јаке ваздухопловне снаге, а од копнених чак и оклопну дивизију.

На хераклитовско схватање стања света као вечног сукоба наилазимо код два титана људске мисли и умећа њеног племенитог казивања: Његоша и Толстоја. Ево најпре познатих Његошевих стихова, којима није потребан никакав коментар.

„Св'јет је овај тиран тиранину,
а камоли души благородној!
Он је состав паклене неслоге;
у њ ратује душа са тијелом,
у њ ратује море с бреговима,
у њ ратује зима и топлина,
у њ ратују вјетри с вјетровима,
у њ ратује живина с живином,
у њ ратује народ са народом,
у њ ратује човјек са човјеком,
у њ ратују дневи са ноћима.
у њ ратују дуси с небесима.“

Пажњи оних који су се бавили Толстојевим делом измакла је чињеница да су за Толстоја „рат и мир“ јединствен појам! Он се потрудио да то и непосредније предочи, и зато у епилогу пише: „Прошло је седам година. Узбуркано историјско море Европе повукло се у своје обале. Изгледало је као да се стишало; али су тајанствене снаге које покрећу човечанство (...) наставиле свој рад. Иако је површина историјског мора изгледала непомицна, човечанство се кретало онако исто непрекидно као кретање времена. Стварале су се и растуриле различите групе људских здруживања: спремали су се узроци за постојање и распадање држава, за премештање народа. Историјско море није се као раније, заталасало на махове од једне обале ка другој; оно је бучало у дубини“¹⁴

Хераклит, Аристотел, Његош, Толстој и многи други филозофи, свако на свој начин, говоре о сукобљености као природном стању човекове заједнице, али та чињеница не даје право доктринарима да једно доктринарно решење – упутство о дејству – назову тако како су га назвали.

2) Кратак осврт на „сукоб ниског интензитета“, као научни проблем, може се започети студијом америчког капетана Петерса Ралфа,

¹⁴ Лав Н. Толстој, *Рат и мир*, II, „Просвета“, Београд, 1961, стр. 709.

који се храбро упустио у расправу о врстама ратова на један посве нестереотипан начин. Из његове, не тако обимне студије¹⁵ издвајамо прву врсту рата који је аутор назвао „наоружани мир“ или „мир кроз наоружавање“ (у литератури постоје разноврсни изрази којима се покушава означити та појава: „стални рат“, „мирнодопски рат“, „невојни рат“, „перманентни невојни рат“ итд.). Основна обележја тога рата су следећа: циљ агресије којом почиње један такав рат није војничка победа, већ јачање утицаја агресора на друштвене токове у одређеном региону или држави. Информационо-медијска агресија претходи било којој другој,¹⁶ јер је иначе перманента. Њоме се убија истина и тако се агресор амнестира од сваке одговорности за било какве неморалне поступке. Непрекидне су економске операције на светском тржишном ратишту (обустава трговине, неиспуњавање већ потписаних трговинских уговора, забрана извоза итд.) Агресор настоји свим средствима да придобије значајне личности државе жртве агресије ради остваривања утицаја на њену (државну) политику. Војска се, начелно, не ангажује. Сви облици агресије изводе се непрекидно, али с променљивим интензитетом. Уместо о „сукобу ниског интензитета“, оправданије је говорити о једном таквом „рату“. (Наравно, реч је о онима који не желе да напусте традиционални појмовни пар „рат“ и „мир“). Они који мисле о стању света као стању ни рата ни мира, и рата и мира, могу говорити о „иринополемосу“.

О сукобу као научном проблему може се закључити и следеће: бројне су и разноврсне теорије сукоба, али доминира психо-социјална теорија. У њој се налазе бројни критеријуми класификације, али се „интензитет“ нигде и не наслућује. Иначе, од већег броја дефиниција „сукоба“ издвајамо ону коју је дао Quincy Wright, а коју наводи Љ. Аћимовић:¹⁷ *сукоб је насилни додир посебних али сличних ентитета.*

Поређењем, с једне стране, реченог о „сукобу ниског интензитета“ и, с друге стране, оних момената човекове битно измењене стварности и њених научних оцена може се извести (додуше, посредан, али релативно поуздан) закључак да је „сукоб ниског интензитета“ вештачка, лексичко-логичка, филозофски и научно неутемељена доктринарна конструкција коју је пожељно што пре прогнати с нашег тла.

3) Војним умом и разумом доминира доктринарна мисао, и то она до које се дошло непосредно из искуства, без икаквог научног, односно теоријско-методолошког посредовања. Она је грађена на тенденцијским правилностима, односно искуственим уопштавањима (или ставовима) из оружане борбе, чији релевантни услови нису прецизно, него само

¹⁵ У нас објављене у „Информативном билтену превода“, ЦВНДИ, бр. 6/1987, (преведено из „Military Review“ 66 1986. стр. 14-33).

¹⁶ Извесни амерички конгресмен изјавио је пред Први светски рат да чим почне рат истина погине. Верујем да би сада његова мисао гласила: рат почиње кад погине истина. Нема, чини нам се, веће човекове невоље и праузрока његовог свеколиког страдања од чињенице да истина сада веома лако гине и да се њоме увелико тргује.

¹⁷ Љ. Аћимовић, *Наука о међународним односима*, „Научна књига“, Београд, 1987, стр. 186.

делимично утврђени. Значај војних и других наука, чији би искази који формулишу норме практичне делатности требало да буду основа за поуздане доктрине, губи се из вида у већини армија света, па и у америчкој армији. Отуда субдоктрина као што је „сукоб ниског интензитета“.

Закључак

И поред свих лутања, конкретна америчка доктринарна решења „сукоба ниског интензитета“ сведена су на разноврсне активности мањих делова (јачине основне тактичке јединице) оружаних снага. Полемологија, још неконституисана као аутентична филозофска наука и без блиског додира с војном сфером мишљења, није поуздан темељ савременим доктринарним решењима. Слично је с полемистиком као мишљењем о оружаном борби. Зато су све савремене доктрине, као и субдоктрина „сукоб ниског интензитета“, логички неосновани текстови. Такви текстови заслужују, можда, само пажњу у функционалном смислу – треба узети из њих оно што је доктринарно уместно за нас и назвати га правим именом, а остало заборавити.